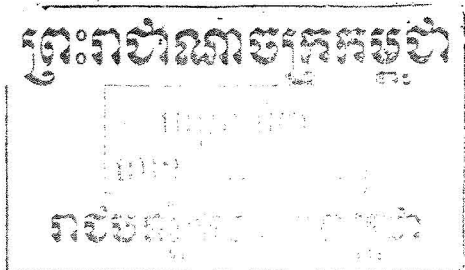

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

**ការវិភាគនិងវាយតម្លៃប្រសិទ្ធភាពនៃ
ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដោយសហគមន៍
នៅកម្ពុជា**

**An Analysis and Evaluation on the Effectiveness of
Community Based Forest Management in Cambodia**

ឌី សុគន្ធ

**និក្ខេបបទបណ្ឌិតសិស្សាស្រ្ត
ឯកទេស : រដ្ឋបាលសាធារណៈ**

សាក្សីចារ្យណែនាំ : បណ្ឌិតសភាចារ្យ សេ ច្បង្ហាបុត្រ

មាតិកា

ចំណងជើងអត្ថបទ	ទំព័រ
មាតិកា	i
ឧទ្ទិសស្នាដៃ	vii
សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ	viii
អំណះអំណាង	x
អក្សរកាត់	xi
មូលនិយសរង្វេប	xv
Abstract	xvi
សង្ខេបនិក្ខេបបទ	xvii
Summary	xxviii
អារម្ភកថា	xi

សេចក្តីផ្តើម

១- លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ	១
២- ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ	៣
៣- គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ	៥
៣.១- គោលបំណងរួម	៥
៣.២- គោលបំណងជាក់លាក់	៥
៤- ដែនកំណត់និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ	៦
៥- វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ	៦
៥.១- ក្របខ័ណ្ឌទស្សនទាននៃការស្រាវជ្រាវ	៦
៥.២- វិធាននៃការស្រាវជ្រាវ	៩
៥.៣- ការធ្វើអត្តសញ្ញាណប្រជាករ និងទម្រង់ការធ្វើសំណាក	១២
៥.៤- ការប្រមូល និង វិភាគទិន្នន័យ-ព័ត៌មាន	១៥
៦- សារសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ	១៧
៧- ចេនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ	១៨

ជំពូកទី១

ស្ថានភាពគ្រប់គ្រងព្រៃឈើលើពិភពលោក

១.១- ឧស្សនៈនានាស្តីពីការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ	២១
១.២- បទប្បញ្ញត្តិព្រៃឈើលើពិភពលោក	២៨
១.២.១- ផលប្រយោជន៍និងសារសំខាន់ព្រៃឈើ	៣២
១.២.២- មូលហេតុនៃការបាត់បង់និងប្រែប្រួលព្រៃឈើ	៣៥
១.៣- ឧស្សនៈនានានៃការគ្រប់គ្រងវិស័យព្រៃឈើ	៣៨

១.៣.១- ដំណើរវិវត្តន៍នៃការគ្រប់គ្រងវិស័យព្រៃឈើ	៣៨
១.៣.២- ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដោយចីរភាព	៤០
១.៣.៣- លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនិងសុចនាករសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដោយចីរភាព	៤១
១.៣.៤- ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើក្នុងបរិបទនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ	៤២
១.៤- ការបង្កើតគោលការណ៍រួម និង កិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធនឹង វិស័យព្រៃឈើ	៤៣
១.៤.១- គោលការណ៍ស្តីពីការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដោយចីរភាព	៤៣
១.៤.២- លិខិតុបករណ៍របស់សហប្រជាជាតិស្តីពីការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដោយចីរភាព (NLBI)	៥០
១.៤.៣- អនុសញ្ញាស្តីពីជីវចម្រុះ (CBD)	៥៦
១.៤.៤- អនុសញ្ញាក្របខ័ណ្ឌសហប្រជាជាតិស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (UNFCCC)	៥៨
១.៤.៥- អនុសញ្ញាសហប្រជាជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (UNCCD)	៦៤
១.៤.៦- អនុសញ្ញាស្តីពីការធ្វើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិលើប្រភេទកំពុងរងគ្រោះថ្នាក់នៃរុក្ខជាតិ និងសត្វព្រៃ (CITES)	៦៥
១.៥- ស្ថាប័នអន្តរការពាក់ព័ន្ធនិងកិច្ចការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើអន្តរជាតិ	៦៧
១.៥.១- វេទិកាសហប្រជាជាតិស្តីពីព្រៃឈើ (UNFF)	៦៧
១.៥.២- ភាពជាដៃគូសហប្រតិបត្តិការលើព្រៃឈើ (CPF)	៧០
១.៥.៣- អង្គការស្បៀងនិងកសិកម្មនៃសហប្រជាជាតិ (FAO)	៧០
១.៥.៤- អង្គការព្រៃឈើតំបន់ត្រូពិចអន្តរជាតិ (ITTO)	៧២
១.៦- គោលនយោបាយនិងយុទ្ធសាស្ត្រព្រៃឈើអាស៊ាន	៧៤
១.៦.១- ស្ថានភាពធនធានព្រៃឈើអាស៊ាន	៧៤
១.៦.២- ក្របខ័ណ្ឌសហប្រតិបត្តិការព្រៃឈើអាស៊ាន	៧៥
១.៦.៣- ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនៃសកម្មភាពព្រៃឈើអាស៊ាន	៧៦
១.៧- កត្តានាំឱ្យមានការក្រីក្រក្នុងសហគមន៍រស់នៅជាមួយព្រៃឈើ	៧៩
១.៧.១- ឥទ្ធិពលនៃស្ថានភាពធនធានព្រៃឈើលើភាពក្រីក្រ	៨០
១.៧.២- ឥទ្ធិពលនៃការទទួលបាននិងកម្មសិទ្ធិប្រើប្រាស់ព្រៃឈើលើភាពក្រីក្រ	៨១
១.៧.៣- ឥទ្ធិពលនៃសុខភាពលើភាពក្រីក្រ	៨២
១.៨- តួនាទីនៃព្រៃឈើលើជីវភាពរស់នៅ និង ការកាត់បន្ថយការក្រីក្រ	៨៣
១.៩- ទស្សនវិស័យនិងការអនុវត្តសហគមន៍ព្រៃឈើ	៨៦
១.៩.១ - ទស្សនៈនិងនិយមន័យសហគមន៍ព្រៃឈើ	៨៦
១.៩.២- ការអនុវត្តនិងបញ្ហាប្រឈម	៨៨

ជំពូកទី២

ស្ថានភាពការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើកម្ពុជា

២.១- ស្ថានភាពធនធានព្រៃឈើនៅកម្ពុជា	៩៧
--	----

២.២- ប្រវត្តិនៃការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើកម្ពុជា	១០១
២.២.១- ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើមុនសម័យសង្គ្រាមឆ្នាំ១៩៧០	១០១
២.២.២- ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើក្នុងសម័យសង្គ្រាមឆ្នាំ១៩៧០-១៩៧៩	១១៣
២.២.៣- ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើក្រោយថ្ងៃដោះព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា១៩៧៩-១៩៩៨	១១៤
២.៣- គោលនយោបាយនិងយុទ្ធសាស្ត្រស្រុកស្រាវជ្រាវនិងសម្របសម្រួលព្រៃឈើបច្ចុប្បន្ន	១២៣
២.៣.១- យុទ្ធសាស្ត្រត្រីកោណ	១២៣
២.៣.២- សេចក្តីថ្លែងការណ៍គោលនយោបាយកំណែទម្រង់ព្រៃឈើជាតិ	១២៦
២.៣.៣- គោលដៅអភិវឌ្ឍសហសវត្សរ៍កម្ពុជាដល់ឆ្នាំ២០១៥	១២៩
២.៣.៤- យុទ្ធសាស្ត្រជាតិកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ	១៣០
២.៣.៥- យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ	១៣១
២.៣.៦- ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ	១៣៣
២.៣.៧- កម្មវិធីព្រៃឈើជាតិ	១៣៤
២.៤- បទប្បញ្ញត្តិច្បាប់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ	១៣៧
២.៤.១- រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា	១៣៧
២.៤.២- ច្បាប់ស្តីពីព្រៃឈើ	១៣៧
២.៤.៣- ច្បាប់ស្តីពីតំបន់ការពារធម្មជាតិ	១៤១
២.៤.៤- ច្បាប់ស្តីពីជលផល	១៤៣
២.៤.៥- ច្បាប់ភូមិបាល	១៤៥
២.៤.៦- ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការការពារបរិស្ថាននិងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ	១៤៩
២.៥- ស្ថាប័នគ្រប់គ្រងធនធានព្រៃឈើកម្ពុជា	១៥០
២.៥.១- ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខា-ប្រមាញ់ និង នេសាទ	១៥០
២.៥.១.១- រដ្ឋបាលព្រៃឈើ	១៥០
២.៥.១.២- ក្រុមការងារបច្ចេកទេសស្តីពីកំណែទម្រង់ព្រៃឈើ	១៥៣
២.៥.១.៣- រដ្ឋបាលជលផល	១៥៤
២.៥.២- ក្រសួងបរិស្ថាន	១៥៥
២.៥.២.១- អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាលការពារនិងអភិរក្សធម្មជាតិ	១៥៥
២.៥.៣- ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និង សំណង់	១៥៦
២.៥.៣.១- អគ្គនាយកដ្ឋានសុរិយោដី	១៥៦
២.៥.៤- អាជ្ញាធរជាតិដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លី	១៥៧
២.៥.៥- គណៈកម្មការជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងការកាប់រាន ដុត ឈូសឆាយ និងហ៊ុមព័ទ្ធដី ព្រៃឈើធ្វើជាកម្មសិទ្ធិ	១៥៨
២.៦- សហគមន៍ព្រៃឈើនៅប្រទេសកម្ពុជា	១៥៩
២.៦.១- លិខិតបទដ្ឋានច្បាប់សម្រាប់សហគមន៍ព្រៃឈើកម្ពុជា	១៦០

២.៦.១.១- អនុក្រឹត្យស្តីពីការគ្រប់គ្រងសហគមន៍ព្រៃឈើ	១៦២
២.៦.១.២- ប្រកាសស្តីពីគោលការណ៍ណែនាំអំពីសហគមន៍ព្រៃឈើ	១៦៥
២.៦.១.៣- កម្មវិធីសហគមន៍ព្រៃឈើជាតិ	១៧០
២.៦.២- រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងសហគមន៍ព្រៃឈើ	១៧២
២.៦.២.១- គណៈកម្មការគ្រប់គ្រងសហគមន៍ព្រៃឈើ	១៧៣
២.៦.២.២- មេក្រុមសហគមន៍ព្រៃឈើ	១៧៤
២.៦.២.៣- សមាជិកសហគមន៍ព្រៃឈើ	១៧៤
២.៦.២.៤- អ្នកគាំទ្រសហគមន៍ព្រៃឈើ	១៧៥
២.៦.៣- បញ្ហាប្រឈមនៃការអនុវត្តសហគមន៍ព្រៃឈើនៅកម្ពុជា	១៧៧
២.៦.៣.១- បញ្ហាគ្របខ័ណ្ឌច្បាប់	១៧៩
២.៦.៣.២- បញ្ហាគ្របខ័ណ្ឌស្ថាប័ន	១៨០
២.៦.៣.៣- បញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច-សង្គម	១៨១
២.៦.៣.៤- បញ្ហាបរិស្ថាន	១៨២

ជំពូកទី៣

ការពិភាក្សាលើប្រសិទ្ធភាពនៃសហគមន៍ព្រៃឈើ

៣.១- ឥទ្ធិពលនៃសហគមន៍ព្រៃឈើលើស្ថានភាព និង ការគ្រប់គ្រងដោយចីរភាពនៃព្រៃសហគមន៍	១៨៣
៣.១.១- វិភាគទាននៃសហគមន៍ព្រៃឈើលើការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដោយចីរភាព	១៨៣
៣.១.១.១- ឥរិយាបថនៃសមាជិកសហគមន៍ព្រៃឈើលើការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដោយចីរភាព	១៨៥
៣.១.១.២- ការប្រតិបត្តិសកម្មភាពនៃសហគមន៍ព្រៃឈើ	១៩០
៣.១.២- ស្ថានភាពនៃព្រៃសហគមន៍	១៩២
៣.១.២.១- ការប្រើប្រាស់ដីនិងសារព័ន្ធត្រួតពិនិត្យនៃព្រៃសហគមន៍	១៩៤
៣.១.២.២- ការប្រើប្រាស់ព្រៃឈើជាសូចនាករនៃស្ថានភាពរបស់ព្រៃឈើ	១៩៩
៣.១.៣- ការកែលម្អចាំបាច់លើសហគមន៍ព្រៃឈើ ដើម្បីសម្រេចដល់ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដោយចីរភាព	២០២
៣.១.៤- ផលវិបាកនៃបកគំហើញ	២០៤
៣.២- តួនាទីរបស់សហគមន៍ព្រៃឈើ និង ស្ថានភាពព្រៃឈើលើការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសង្គម និង ការចូលរួមក្នុងសហគមន៍ព្រៃឈើ	២០៥
៣.២.១- មូលហេតុនាំឱ្យបាត់បង់ព្រៃឈើ	២០៥
៣.២.២- ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសង្គមនៃទីតាំងសិក្សា	២០៦
៣.២.២.១- ការអប់រំ	២០៦
៣.២.២.២- ស្ថានភាពសុខភាព និង ការចំណាយលើបញ្ហាសុខភាពក្នុងតំបន់	

សហគមន៍ព្រៃឈើ	២០៦
៣.២.៣- ឥទ្ធិពលរបស់សហគមន៍ព្រៃឈើលើការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសង្គម	២០៧
៣.២.៣.១- ការចំណាយលើស្បៀងអាហារ	២០៨
៣.២.៣.២- ការប្រើប្រាស់ថាមពល និង ការចំណាយលើថាមពល	២០៩
៣.២.៣.៣- ជីវភាពរស់នៅ ប្រាក់ចំណូល និង សុខុមាលភាព	២១២
៣.២.៣.៤- តួនាទីរបស់សហគមន៍ព្រៃឈើលើសន្តិសុខនៃកម្មសិទ្ធិ និង ការទទួលបានធនធានព្រៃឈើ	២៣០
៣.២.៤- កត្តាជះឥទ្ធិពលលើការប្រតិបត្តិរបស់សហគមន៍ព្រៃឈើ	២៣២
៣.២.៥- ផលវិបាកនៃរបកគំហើញ	២៣៥
៣.៣- ការចូលរួមរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការអភិវឌ្ឍសហគមន៍ព្រៃឈើ	២៣៥
៣.៣.១- តួនាទីនិងកម្រិតនៃការចូលរួមរបស់ភាគីពាក់ព័ន្ធក្នុងការអភិវឌ្ឍសហគមន៍ព្រៃឈើ	២៣៦
៣.៣.២- ប្រសិទ្ធភាពនៃសហគមន៍ព្រៃឈើក្នុងការជំរុញការចូលរួមគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ	២៣៩
៣.៣.៣- កត្តាជះឥទ្ធិពលលើការចូលរួមរបស់សហគមន៍ និង ការអភិវឌ្ឍរចនាសម្ព័ន្ធអង្គភាព២៤០	
៣.៣.៣.១- ការជំរុញលើកទឹកចិត្តរបស់សមាជិកសហគមន៍ព្រៃឈើ	២៤១
៣.៣.៣.២- ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសង្គមរបស់សមាជិកសហគមន៍ព្រៃឈើ	២៤៥
៣.៣.៣.៣- ភាពជាអ្នកដឹកនាំ និង ការគ្រប់គ្រងអង្គការ	២៤៨
៣.៣.៣.៤- បរិស្ថានអនុគ្រោះសម្រាប់ការចូលរួមប្រើប្រាស់និងការត្រួតពិនិត្យធនធាន ព្រៃឈើ	២៤៨
៣.៣.៤- ឥទ្ធិពលនៃការចូលរួមក្នុងសហគមន៍ព្រៃឈើ	២៥០
៣.៣.៤.១- ជំនាញគ្រប់គ្រងធនធានរបស់សហគមន៍	២៥០
៣.៣.៤.២- ការគ្រប់គ្រងធនធាន និង ស្ថានភាពព្រៃឈើ	២៥១
៣.៣.៥- ផលវិបាកនៃរបកគំហើញ	២៥២
៣.៤- ឥទ្ធិពលនៃដំណើរការអភិវឌ្ឍសហគមន៍ព្រៃឈើ	២៥៤
៣.៤.១- ឧបត្ថម្ភហេតុជំងឺគ្រុនចាញ់ក្នុងលក្ខខណ្ឌជីវប្រទេសស្រុកខុសៗគ្នា	២៥៧
៣.៤.១.១- ការកើតមានជំងឺគ្រុនចាញ់ក្នុងលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុផ្សេងៗគ្នា	២៥៨
៣.៤.១.២- ឥទ្ធិពលនៃស្ថានភាព និងប្រភេទព្រៃឈើទៅលើជំងឺគ្រុនចាញ់	២៦០
៣.៤.១.៣- កម្មវិធីត្រួតពិនិត្យជំងឺគ្រុនចាញ់របស់រដ្ឋាភិបាល	២៦២
៣.៤.២- ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចសង្គមនៃជំងឺគ្រុនចាញ់	២៦៤
៣.៤.៣- ផលវិបាកនៃរបកគំហើញ	២៦៦
៣.៥- សក្តានុពលនៃទីផ្សារការចូលរួមព្រៃឈើ	២៦៧
៣.៥.១- សក្តានុពលនៃទីផ្សារការចូលរួមក្នុងប្រទេសកម្ពុជា	២៧២
៣.៥.២- ករណីសិក្សានៃខេត្តឧត្តរមានជ័យ	២៨០
៣.៥.២.១- គម្របព្រៃឈើ	២៨០
៣.៥.២.២- ការយល់ដឹង និង តម្រូវការបណ្តុះបណ្តាលអំពីយន្តការ REDD+	២៨២

៣.៥.២.៣- ការប្រមូលនិងប្រើប្រាស់ផលអនុផលព្រៃឈើ	២៨២
៣.៥.២.៤- ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសង្គម និង មូលហេតុនាំឱ្យបាត់បង់ព្រៃឈើ	២៨៣
៣.៥.២.៥- ការគ្រប់គ្រងសហគមន៍ព្រៃឈើ	២៨៦
៣.៥.៣- ភាពជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ វិធីសាស្ត្របែងចែកផលប្រយោជន៍ និង ការប្រើប្រាស់ ចំណូលពីកាបូន	២៨៧
៣.៥.៤- ផលវិបាកនៃរបកគំហើញ	២៩០

សន្និដ្ឋាន និង អនុសាសន៍

១- សន្និដ្ឋាន	២៩២
២- អនុសាសន៍	២៩៦
៣- ចំណុចបញ្ហាត្រូវសិក្សាបន្ត	២៩៩

គន្ថនិទ្ទេស

ឧបសម្ព័ន្ធ

- ឧបសម្ព័ន្ធទី១ - ផែនទីបង្ហាញទីតាំងសហគមន៍ព្រៃឈើក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា២០១០
- ឧបសម្ព័ន្ធទី២ - តារាងបញ្ជីឈ្មោះសហគមន៍ព្រៃឈើដែលត្រូវជ្រើសរើសជាគំរូសំណាក
- ឧបសម្ព័ន្ធទី៣ - បញ្ជីសំណួរសម្រាប់សម្ភាសន៍តាមគ្រួសារសហគមន៍
- ឧបសម្ព័ន្ធទី៤ - បញ្ជីសំណួរសម្រាប់សម្ភាសន៍ជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗ (ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-
សង្កាត់ មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ ក្រុមហ៊ុនឯកជន និង អង្គការសង្គមស៊ីវិល)
- ឧបសម្ព័ន្ធទី៥ - ជំពូកទី១១នៃរបៀបវារៈ២១ - កម្មវិធីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការបាត់បង់ព្រៃឈើ
- ឧបសម្ព័ន្ធទី៦ - ផែនទីបង្ហាញពីបម្រែបម្រួលគម្របព្រៃឈើកម្ពុជា ២០០២-២០១០
- ឧបសម្ព័ន្ធទី៧ - ផែនទីតំបន់ព្រៃសម្បទាន និង តំបន់ការពារធម្មជាតិ ឆ្នាំ១៩៩៨
- ឧបសម្ព័ន្ធទី៨ - ផែនទីតំបន់ព្រៃសម្បទាន ព្រៃការពារនិងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ឆ្នាំ២០០៨
- ឧបសម្ព័ន្ធទី៩ - គំរូបទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរបស់គណៈកម្មការគ្រប់គ្រងសហគមន៍ព្រៃឈើ
- ឧបសម្ព័ន្ធទី១០ - គំរូលក្ខន្តិកៈសហគមន៍ព្រៃឈើ
- ឧបសម្ព័ន្ធទី១១ - គំរូកិច្ចព្រមព្រៀងព្រៃសហគមន៍
- ឧបសម្ព័ន្ធទី១២ - គំរូណែនាំរៀបចំផែនការគ្រប់គ្រងព្រៃសហគមន៍